

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštni stroški. „Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in upravištvo je v Tržni ulici (Mercato) 12, II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za sesterostopno petivrstno enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 2 kr. — Rokopisi se ne vračajo.

Korist in poraba travniških bran za mah.

Govorilo in pisalo se je že mnogo o travniških branah — a naši kmetovalci se še ne poslužujejo zadostno tega prekoristnega poljedelskega orodja. Bodi mi dovoljeno, da nekoliko povem o koristi in porabi travniških bran iz svoje poskušnje. — Ker imam precej travnikov, omislil sem si tudi brano, in sicer dvouprežno. Stala me je sicer 40 gld. — a ti stroški so se mi v teku enega leta več kot povrnili. —

Kakor je vsaki poljedelski rastlini kultura potrebna, istotako tudi travi na naših travnikih, kateri so itak bili v našo škodo predolgo zanemarjeni.

Poglejmo si neopletu gredo, kako na njej v rasti zaostaja kuhinjska zelenjava; kako se pa potem bujno razvije, ako grédo oplejemo in pregoste sadike izravamo. — Prav tako je pri koruzi, krompirju i. t. d., pa tudi pri travi na naših travnikih.

Treba ji je spomladi zemljo zrahljati in jo osnažiti plevela t. j. mahú. — Travo treba je tako rekoč okopavati, tako, da more zrak pristopiti do korenin, kar je za dobro rast vseh rastlin neobhodno potrebno.

Vse to pa se na najboljši način dá zvršiti z dobro travniško brano. Pravim, da z dobro, — kajti ni vse jedno, če vlačim z navadno trdno brano, katera mi travnik deloma preveč raztrga, deloma pa ne doseže tal, ker se površju zemlje ne prileže; treba je nalašč za to napravljene brane, katera sestoji iz mnogo posameznih, kakor veriga sklopljenih delov, tako, da se more prilegati tudi neravnemu travniku popolnoma. —

Da dobro povlečeni travnik daje po tretjino, dá polovico več in boljše krme, kakor nepovlečeni, to je dokazano in to more potrditi vsak gospodar, kateri je to poskusil.

Poleg tega glavnega dobička, kateri nam prinese brananje travnikov, imamo pa še tudi postransko korist, in to je — dobljeni mah. —

Na prostranem travniku iztrebil sem minolo spomlad šest velikih voz mahú in če voz računim po 5 gld., — tako je stela le s tega travnika blizu toliko vredna, kolikor me je stala brana.

Da bo uspeh vlačjenja popoln, treba je tudi vedeti, kako se tisto najbolje izvršuje. Videl sem, da vlačijo nekateri v krogu in sicer v podobi polževe črte; drugi vlačijo po eni strani tja, po drugi nazaj, in še drugače. A po svoji skušnji lahko trdim, da je najbolje, ako se vlačijo po eni strani tja in po iste strani zopet nazaj. Prvo pot se mah zrahlja — drugo pot se pa izruje. Mah se potem z navadnimi grabljami pograbí in na kupe spravi. —

Konečno bodi mi še dovoljeno, da v nakup travniških bran najtopleje priporočam našo

domačo tvrdko: Josip Lorber in dr. v Žaleu na Štajerskem. Ta tvrdka izdeluje brane kot posebnost in je njena delavnica v to svrhu prav umno uravnana.

Ker ima razen tega tudi svojo livarno s parno močjo, more brane tudi ceneje prodajati nego vsaka druga tovarna. —

Kar se tiče uprašanja: ali eno ali dvouprežno brano? — tako bi vsakemu večjemu posestniku in celim občinam le drugo priporočal, kajti pomisli: prva tehta blizu 60 klg. in velja 26 gl., druga tehta pa blizu 83 klg. in velja le 6 gl. več t. j. 32. gl.

Žalec meseca sušca 1894.

F. R.

Goriške novice.

Naročnikom. — Marsikdo častitih gospodov naročnikov še ni poslal naročnine za letos, mnogo njih je pa dolžnih še od lani. Ker imamo velike stroške na vse strani, uljudno prosimo, da bi nam vsakdo poslal, kar nam tiče.

„Goriška ljudska posojilnica“ bo imela svoj redni letni občni zbor 28. t. m. ob 11. predpoldne. V prihodnjem „Primorcu“ bomo poročali o izidu in o sklepu računov za deseto upravno leto.

„Slovensko bralno in podporno društvo“ bo imelo svoj redni letni občni zbor 1. aprila v spodnji dvorani Marzinove gostilne. O računskih sklepih za l. 1893. bomo poročali prihodnjič.

Zaplemba. — Zadnja številka „Rinnova menta“ je bila zaplenjena v nedeljo jutro, ko je bila že vsa izdaja razposlana po pošti. Politična oblast je baje brzojavno obvestila vse pošte, da bi lista ne oddale naročnikom. Zaplemba je odredila politiška oblast, baje na brzojavni ukaz iz Trsta; zaplenjen je bil članek o dohodu nemškega cesarja v Opatijo.

Okrajna bolniška blagajnica v Gorici. — Iz goriške okolice smo prejeli sledeči dopis: „Nekje v „Soči“ sem čital, da okrajna bolniška blagajnica v Gorici je ustanovljena za goriško mesto in za sodnijske okraje: goriški, kanalski, tolminski, cerkljanski in bolški. Gotovo je torej, da večina zavarovanih delavcev so Slovenci.“

Toda ista blagajnica je povsem v laških rokah; njen načelnik je izdajatelj „Corriera“ in vodja znani Travan. Ali bi ne bilo mogoče, organizovati med delavskim stanom stranko, ki bi odpravila sedanje gospodstvo? Delavci, pomagajmo si in Bog nam bo pomagal! —

Naša sodišča v Gorici moramo zadnji čas pohvaliti, kajti na slovenske uloge izdajajo dosledno tudi slovenske rešitve in razsodbe. To niso morebiti le prestave, marveč izvirni slovenski spisi. — Toda naše ljudstvo daje sodiščem veliko premalo prilike

za tako uradovanje, kajti le malo je takih Slovencev, ki se toliko osrčijo, da podajajo slovenske uloge. Toda kakó naj bi se v tem pogledu hudovali na naše priprosto ljudstvo, ako celó taki ljudje, ki hočejo biti zagovorniki prave „slovenske poštenosti“, podajajo laške uloge na slovenske tožbe?

Izvrševanje narodne enakopravnosti je pri takih odnošajih nemogoče. Te dni se je pohvalil neki naš znanec z dežele, češ, naš gospod župnik je zavrnil neko laško razsodbo. Toda v teku pogovora smo doznali, da je tožitelja zastopal laški odvetnik, ki je seveda podal tožbo v laškem jeziku. V takem slučaju sodišče uprav vsled načela narodne enakopravnosti ne more drugače razsoditi nego v laškem jeziku. Nauk iz tega je jasen! — Pa tudi državno pravdnštvo bi Slovence moralo vselej tožiti v slovenskem jeziku, ako bi toženci vselej to zahtevali, kakor so storili obsojeni Podgorci.

Takó ne pridemo do enakopravnosti. — V zadnji številki smo povedali, kakó je naš urednik vsled doslednega pritoževanja dosegel, da je tudi od višjega deželnega sodišča v Trstu dobil že par razsodb v slovenskem jeziku. Dá, vsled pritožbe našega urednika na ministerstvo bode isto sodišče sploh vsako slovensko ulogo reševalo v slovenskem in italijanskem jeziku, pisano na desni slovensko in na levi italijansko.

Ali kakó naši ljudje sami delajo zapreke slovenskemu uradovanju, dokazuje naj sledeči slučaj.

Naš urednik je podal proti Obizzi-ju tožbo za blizu 700 gld., katere mu še dolžuje. Toda na slovensko tožbo je dal Obizzi — italijanski odgovor. Takó namreč varuje „slovensko narodno poštenost“, za kar je ustanovil kar dva lista. — Komentarja pač ni potreba!

Deputacija na Dunaj. — Trojica dr. Marani, dr. Venuti in Kúrner so šli na Dunaj pod pretvezo, da bodo trgovinskemu ministru priporočali železnico Podbrdo-Javornik. — Čujemo pa, da gospodje nameravajo pod pokroviteljstvom princa Hohenloha rovatí proti slovenskim zahtevam zastran slovenskih sol v Gorici. Ni več ministra Gauča na Dunaju, da bi mu „imponovala“ taka trojica.

Na Rojicah hočejo nekateri Goričani prirediti 27. t. m. veliko ljudsko veselico. — Rojice so zunaj mestne občine in v najemu e. kr. vojnega erarja.

Pokojninski zalog za učiteljstvo na Goriškem dobiva tudi donesek od zapuščin. Sklenjeni račun za l. 1892. kaže, da je imel takih dohodkov 6083 gld. 04 ¼ kr., a nepotirjani zastanki so znašali koncem leta še 2397 gld. 47 kr.

Zemljiška odveza nas tare že od 1. oktobra 1850., a kmalu je bode konec. Do konca l. 1892. smo plačali že 4,329.949 gld. 94 ½ kr., a ostalo je še samó 163.228 gld.

86½ kr. — Deželna doklada za plačevanje tega dolga znaša 9 % na vse izravne davke. Koncem l. 1895. bo menda poplačan ves dolg in ta doklada se bo mogla porabiti za marsikako koristno deželno napravo.

Stara žena. — V nedeljo je umrla najstarejša žena v Solkanu, Marija Marušič, stara 96 let.

Tatovi. — V noči od 12. do 13. t. m. vlomili so drzni tatovi v prodajalnico g. Ferdinanda Höniga v Gorenjivasi pri Kanalu. Izruli so z močnim drogom železno omrežje iz okna in potem brezskrbno vršili svojo lopovsko umetnost. K sreči ta večer ni bilo veliko denarja v predalniku, le za blizu 100 gld. raznega drobiža. Razun nekaj kave in sladkorja se niso lotili drugega blaga.

Šolsko obiskovanje celé dežele je najslabše v goriškem mestu. Tukaj je okoli 1000 otrok brez šole. Temu je uzrok skrajna nemarnost naše mestne gosposke, ki ničesa ne stori, da bi otroke prisilila hoditi v šolo. V dokaz nam bodi sklenjeni razkaz za l. 1882. o kaznih zaradi slabega obiskovanja šole. Čujte! V Gorici je bilo l. 1892. le za 10 gld. glob, dočim jih je bilo v okraju goriške okolice 779 gld., v gradiščanskem okraju 372, v sežanskem 330 in v tolminskem 279 gld. — V gotovini je došlo v Gorici 3 gld., v goriškem okraju 241, v gradiščanskem 32, v sežanskem 194 in v tolminskem 59 gld. Drugo se je poravnalo z zaporom. — Ker gredó globe v pokojninski zalog za učitelje, razvidno je iz tega, kako malo plačujejo Lahi za ta zalog v razmeri s Slovenci.

Zmešnjave na pošti. — V zadnji „Soči“ (in v današnji „Primorčevi“ prilogi za posebne naročnike) smo govorili o zmešnjavah na goriški pošti. Evo, kaj se nam je primerilo te dni:

9. t. m. je bilo oddano v Ljubljani pismo z naslovom: Slavno upravnništvo „Soče“ — Gorica na Primorskem. Razločen naslov, kaj? Ali čujte! Pošta je poslala pismo v Sočo nad Bolcem; v Bolc je došlo pismo 10. t. m., od kjer so ga vrnil s pošto 11. t. m., a nam je prišlo v roke 12. t. m. In pismo se je nanašalo na neko važno zadevo, ki se je tikala zadnje številke „Soče“ 10. t. m. Ako bi iz tega nastala kaka sitnost, kdo bo kriv?

Katnik-Travan. — V zadnji „Soči“ smo poročali o kazenski obravnavi pri goriškem okrožnem sodišču, vsled katere je bila g. Katniku znižana globa od 40 gld. na 10 gld. (Posebni naročniki „Primorca“ dobé to poročilo v prilogi.)

Toda g. Katnik rad plača to globo, kajti Travanova tožba mu je naklonila precejšnjo srečo. Gospod Katnik je namreč stavil v loterijo pri Braidí na Travniku tri Travanove številke in dobil je — terno. G. Braidá mu je odštel čistih 2070 gld. Ta slučaj je vzbudil med goriškimi Slovenci mnogo smeha.

„Lega Nazionale“ v Devinu. — „Corriere“ od torca poroča, da „Lega Nazionale“ namerava ustanoviti šolo v Devinu, češ, da tega si želé premnogi tamošnji roditelji. — Upamo, da „Corriere“ ni govoril resnice, kar se tiče Devincev, ampak da je izrekel le svojo nemerodajno „pobožno“ željo. Res je, da v Devinu se je naselilo nekaj Italijanov, a to sô večinoma laški ribiči, ki pa ne marajo delati zdražbe med prebivalstvom, kjer so našli gostoljubno zavetje. Upamo, da

Devinci bodo znali, upirati se hujskarijam „Lega Nazionale“, katerej naj bi pokazali duri s takó resnim opominom, da se nikoli več ne bo upala, vtikati svoj predrzni nos tje kaj, kjer nima nič opraviti.

Nesrečna smrt. — Iz Ustij pri Vipavi nam pišejo: V soboto 10. t. m. je šel mladenič Andrej Hete iz Ustij v sosednjo vas. Vračal se je pozno v noč in ko je šel po stezici nad propadom, ki je okoli 20 metrov globok, prekucnil se je s steze doli v globočino. — Domačinom se je drugi dan čudno zdelo, da mladeniča ni domov; odpravijo se proti omenjeni vasi in dobé ga v prepadu. Imel je veliko rano na glavi. Znamenja kažejo, da ni bil takoj mrtev, ampak da se je moral veliko boriti s smrtjo, predno je izdahnil dušo. — Mladenič je bil edina podpora materi udovi. Bog se usmili obeh!

Duhovske vesti. — Preč. g. Pavletič Gotard, župnik na Št. Višigori, pride v Miren. — Č. g. J. Rojec, kapelan v Solkanu, je šel 8. t. m. za vikarija v Bilje. — Novi stolni vikarij č. g. Andrej Pavlica je že prišel iz Bilj v Gorico. — Č. g. Ivan Kodermac, kapelan v Ločniku (katerega so „Legovci“ smrtno sovražili), je šel na otok Morosini. — Na njegovo mesto je prišel č. g. Evgenij Jordan iz Ronk. — Zadnji je jako po volji ločniškim „Legovcem“, katerim je hitel predstaviti se, in goriškemu „Corrieru“. Zakaj? Zató ker lomi le svojo laščino in furlanščino! Toda ta gospod je le začasno poslan v Ločnik, ker merodajni krogi spoznajo, da mladi gospod za ta kraj ni sposoben. Kakó bo skrbel za slovenske prebivalce v Ločniku in v Gradišču, za slovenske otroke tamošnje slovenske šole?!

Naše občine. -- Od zadnjega razkaza so se oglasile zopet nekatere občine z darovi za naše „Slogine“ zavode. Poslale so: Grgar 20 kron, Ravnica 10 kron. -- Sv. Lucija 10 kron z opombo, da bo sledila večja podpora, ko so gmotno stanje občine zboljša. -- Kobarid 20 kron. -- Deskle 40 kron, a župan g. Andr. Konjedić je ponovno priložil še 10 kron, da je bilo ravno 50 kron. -- Občina Selo pri Brestovici je naznanila donesek 3 gld.

Čast takemu rodoljubju. Živele naše narodne občine, ki takó lepó spoznavajo veliko važnost slovenskega življa v dežele glavnem mestu. Le z vsestransko podporo bo mogoče povzdigniti Slovenstvo v lepi naši Gorici.

Ostale radodarne doneske potrdi prihodnja „Soča“.

Iz Čepovana, 12. marcija. — Pretekli teden izročili smo materi zemlji telesne ostanke prvega tukajšnjega župana P. Bražuž-a, kateri je ostavil ta svet v lepi starosti 90 let. On je bil prvi župan, zato, ker je bil voljen županom precej ob ustanovljenju občin ali županij leta 1848. Znamenito je to, da v naši deželici baje noben prvi župan ni toliko časa živel, razen oni goriškega mesta, kateri se zdaj živi. Pri nas je pa še druga znamenitost! Do leta 1892. so bili razen enega vsi čepovanski župani živi, predlanskim je umrl drugi župan tudi v visoki starosti blizu 90 let. No v naši občini je od dobe ustanovljenja občin pa do danes le osem mož, katere je županska čast doletela, in oni peteri še živi imajo tedaj nado, da enako prednikom, dočakajo visoko starost!

Občine goriške okolice prav sedaj plačujejo državi svoj krvni davek. Lani sem vam

bil sporočil, g. urednik, da naša občina ne zaostaja v tem oziru za drugimi, ampak da ga primeroma prav obilno plačuje. In glejte letos nam je ta davek znatno zrastel, kajti naborna komisija je od 23 k naboru prišlih mladeničev potrdila 12 (reci dvanajst), pa gotovo dobí za nameček še katerega, ker jih je iz doma šest, ki se morajo še predstaviti. No mladeniči so letos izpričali, da so zli nasledki zganjarij, katerih hvala Bogu v Čepovanu že dalje časa nimamo že davno odstranjeni tudi v pogledu na telesno razvijanje in doraščevanje.

Iz Dobravelj. (Izv. dop.) — „Bog vé, vdobimo li šolo mi kedaj -- ali nikoli? enaka vprašanja so tu zdaj na dnevnem redu mej prostim ljudstvom. „Velika razburjenost je zavládala mej tukajšnjim občinstvom, kajti opetovano so se začeli nekateri poganjati za svojo zarés prepotrebno šolo, katero nam merodajna gospoda še vedno zadržuje; moledovalo se je že v tem oziru bajé do poslednje instance in — kakor čujemo — brezuspešno.

Skrilje, koje so mnogo manjše od naše občine — imajo svojo šolo; Vel. Žablje, broječe le nekaj desetih solskih otrok — ima lastno šolo: le uboge Dobravlje, koje imajo na stotine za šolo sposobnih otrok — morajo v tem oziru zdihovati „pod ptujim jarmom“ ter otróke pošiljati v oddaljeno (večkrat celó nepristopno) šolo pri Sv. Križi.

Otróci, gredó v šolo, se mej dolgim potom vádijo vsakovrstnih hudobij ter šolo — takorekoč — obesijo na kol; v šolo gredóč požigajo grmovje — dá, še celó iz cele njive požéto žito so lani necemu kmetu v kópah požgali.

Kakó je naša mladež izprijena, prepričal sem se te dni na lastne oči, vidéč, kakó so z laporjem obsipali malovredni paglavci necega učitelja v pokoju, stanujočega v obližju; videl sem, kakó so necemu steklarju prevrgli krošnjo ter mordá s tem vse njegovo premoženje uničili. Odkod vsa ta izprijenost? Ali jih učé takó stariši in učitelji? Neki izkušen pedagog, poznajoč naše šolske razmere, je kar naravnost izpovedal, da povód tej razposajenosti so predolge poti do šole, ker takó imajo priložnost otróci mej dolgim potom uriti se v vsakovrstnih hudobijah.

Sveta dolžnost bila bi tedaj, da bi merodajni činitelji vendarle enkrat uvideli te naše potrebe in ne odlašal kralj Riar s smrtjo kraljice Lunice.

P o d b r d s k i.

Iz Podmelca. — V Podmelskem mlinu obesil se je 14. t. m. mlinarski hlapec Leop. C a r l i iz Jagošče. Bil je jako dober, pohleven in celó pobožen mladenič (Še prejšnji delavni dan je bil pri sv. maši, a pri njem so našli rožni venec.) Kaj ga je napotilo k takó nesrečni smrti, ostane uganka, če ni temu zopet krivo — n e s r e č n o ž g a n j e.

Iz Prvačine: „K mojemu dopisu v zadnji „Soči“ blagovolite popraviti, da pri občnem zboru naše nove ženske podružnice sv. C. in M. je bila izvoljena za namestnico denarničarice gospa Terezija P a h o r j e v a in ne Patronjeva, kakor je bilo napačno povedano.“

Iz Bilj smo prejeli učeraj obširen popis o odhodu č. g. Andreja P a v l i c e 8. t. m. v Gorico, ki je tamkaj pastiroval po smrti vikarja č. g. Štefana Faganelja — in o dohodu novega vikarija č. g. Ivana Rojca iz Solkana v Bilje. Prostor nam ne pripušča, da bi ponatisnili dopis v celoti, ker smo imeli stavljanega že dosti drugega gradiva. — Dopisnik omenja, kakó priljubljen je bil Biljan-

cem č. g. P. in izraža svoje prepričanje, da dobé v g. R. vrednega naslednika, o čemer smo uverjeni tudi mi. Č. g. Rojca so spremili iz Solkana preč. g. župnik Kolavčič, župan Mozetič in nadučitelj Jug.

Brez občinskih doklad imamo le malo občin v deželi. Lani niso imele doklad sledeče davčne občine: Št. Andrež, Rupa, Sovodnje, Peč v goriškem okraju; Drežnica, Ladri, Smast, Vrsno v tolimskem okraju; Naklo, Divača, Ležeče v sežanskem okraju; Boškin v gradiščanskem okraju; Belvedere in Ruda v červinjanskem okraju. — Edino le doklade na užitninski davek (vino, meso, pivo, žganje) so imele občine: Miren, Št. Peter pri Gorici Krasno, Višnjevek, Renče, Gradišče pri Renčah, Tomaj, Križ, Cerovlje, Gradež in Jamlje.

Ostala Slovenija.

Spomenik „tržaške udanosti“, ki stoji pred južnim kolodvorom v Trstu, je bil doslej noč in dan pod posebnim varstvom oboroženega redarja. Slavni vladi se je zdelo to straženje vendar preočista sramota in ker za nobeno ceno noče, da bi svet količkaj dvomil o skalotrdni udanosti „najzvestejšega mesta“, zato je začetkom tega meseca odpravila oboroženo stražo pred spomenikom in jo — ker gospodom iredentovcem vendar nič prav ne zaupa — nadomestila z redarjem v navadni obleki, ki pa tudi noč in dan hodi okolo spomenika. Tako je ustrezno Italijanom in vladi. A nam Slovanom — tudi. Če je vladi tako prav, zakaj bi nam ne bilo?

Italijanska požrtvovalnost v Trstu. — Pretekli pust je bil velik ples na korist italijanskega šolskega društva „Lega Nazionale“. Te dneve so časopisi razglasili račun o tem plesu. Po odbitku vseh stroškov ostalo je čistega dobička za to naše profinarodno društvo 3400 gld., ali po navadni italijanski veljavi 7000 lir. Ali ni to posnemanja vredna požrtvovalnost? — Sicer pa vselej, ko gre za italijansko reč, se v avstrijskem Trstu pokaže velika požrtvovalnost, — ko pa gre za avstrijske slavnosti, tedaj so vsi premožnejši gospodje z županom vred zadržani, navadno „radi bolezní“, udeležiti se take slavnosti. Za zgled navajamo le, da sta patrijotičsko društvo veteranov in italijansko delavsko podporno društvo pri svojih plesih imeli veliko denarno zgubo, — niti polovico stroškov niste pokrili. Taka se godi v Trstu.

Iz beneške Slovenije nam sporočajo: „Pri nas se je prodajala sol po 35 centesimov (15 kr. avstrijske vrednosti) kilogram. Zadnje dni preteklega meseca svečana pa so nam jo podražali in jo moramo plačevati sedaj po 40 centesimov (17 kr.) — Ali bo pomagalo to novo breme, katero bo tlačilo najbolj revno ljudstvo, državnim financam iz zagate? Ali pa se morda ne bo vsled tega v našem blaženem kraljestvu le več neslane polente jedlo?“

Slovensko gledišče. — Ta teden priredilo je dramsko društvo v Ljubljani samo jedno predstavo. Učeraš je je namreč pela — zadnjikrat v tej sezoni — opera „Čarostelec“, ki si je pridobila letos vsled izborne predstave mnogo prijateljev.

Pevsko društvo „Slavec“ v Ljubljani bo praznoval letos meseca julija (dne 7. in 8.) svojo desetletnico. V predvečer prirediti hoče slavnostni koncert z večjimi, večinoma novimi

zbori in z vojaško godbo, drugi dan pa celodnevno slavnost z ljudsko veselico. Odbor prosi vsa narodna društva, da se pri prirejevanju veselice blagovolijo ozirati na omenjeno slavnost.

Književno društvo sv. Jeronima v Zagrebu. Glayna skupščina tega društva je sprejela predlog odbora, da se dajejo vsakoletne društvene knjige kmetom, obrtnikom, delavcem in šolski mladini za 50 kr. — Odbor vabi rodoljube, da mu čim več takih udov pridobivajo.

Poštenje nasprotnikov. — Pred kratkim raznesli so poljski in nemški listi lažljivo vest, da deluje vodja koroških Slovencev dež. poslanec in župnik Podkloštrum preč. g. Gregor Einspieler za rusko pravoslavno vero, ter da dobiva za to od slovanskega dobrodelnega društva večjo podporo. To je seveda nesramno obrekovanje, katero so brez dvoma izumili naši narodni nasprotniki, da bi sramotili župnika Einspielerja in vse slovensko gibanje na Koroškem. Gosp. Einspielerju bodi, dokler se vse ne pojasni, v zadoščenje tó, da ga kot vrlega katoliškega duhovnika in dobrega avstrijskega rodoljuba čisla in ljubi ves narod.

Dolenjska železnica. — Izredno suha zima je prav ugodna za dela ob dolenjski železnici proti Novemu Mestu. Tiri so položeni že po vsej progi od Grosuplja do Straže, sedaj se nasiplje le še gramoz. Brez dvoma torej, da bode tudi ta del železnice gotov do določenega časa.

Jubilej slovenskega škofa v Ameriki. — Kakor poroča „Amerik Slovenec“, preteklo je 7. t. m. 25 let, odkar je bil posvečen v škofa msgr. Ignacij Mrak, škof v Marquettu, država Michigan v Severni Ameriki. Msgr. Mrak je starosta slovensko-ameriškega svečeništva. Porodil se je 16. oktobra 1818. v Poljanah na Kranjskem. V duhovnika bil je posvečen v Ljubljani pod pok. vladikom Alojzijem Wolfom l. 1837.; l. 1845. preselil se je v Ameriko, kjer je pastiroval več let med Indijanci po Michiganu. Dne 13. avgusta 1887. praznoval je msgr. Mrak na tistem petdesetletnico svojega svečeništva, kot navaden indijanski misijonar.

Slovenec v Ameriki. — Naši rojaki v Ameriki snujejo narodna društva povsod, kjer jih le morejo; v njih dajejo drug drugemu dobre svete, pomagajo si v revah in težavah, skupno se veselé ob veselejših prilikah. Zdaj snujejo pa še zvezo vseh društev pod naslovom „Slovenska Jednota“, kakoršne imajo že dolgo časa Čehi, Poljaki in drugi Slovani. Ta „Jednota“ bo velike koristi za vse Slovence v novem svetu, kajti vsakemu članu pojde na roko v slučajih, če se hoče kdo preseliti iz kraja v kraj, pa tudi v drugih potrebah. Doslej je pristopilo „Jednoti“ že deset slovenskih in eno hrvaško društvo. Tudi v novem svetu se torej kaže lepa sloga med Slovenci in Hrvati. Le naprej po tej poti!

Šola Komenskega na Dunaju. — Pred leti so si dunajski Čehi zasnovali svojo osnovno šolo; šola je prenapolnjena in vzruže se z veliki žrtvami. Čehi so opravičeno prosili, da bi se tej šoli podelilo pravo javnosti. Ministerstvo pa je odbilo prošnjo: „Z ozirom na tó, kar se je pokazalo pri nadzorovanju, in na sporočilo vsled nadzorovanj“. Češki veščaki utegnejo pač pojasniti, kakó je vsa stvar. Če je krivda na šoli, utegne se popraviti. Sicer je pa znano že vsemu svetu, kakó židovski in nemški listi hujskajo proti tej, torej samo jedni, in še to zasebni češki šoli na Dunaju.

Štiristoletnica bitke na Krbavskem polju. — Minulo je 400 let, odkar so Turki premagali Hrvate na Krbavskem polju pod Udbinom. Odkar je propadla Srbija in za njo Bosna (l. 1463.), bila so Turkom odprta vrata v Hrvaško. Tedaj so bile razmere v Hrvaški jako neugodne. Plemstvo se je mej seboj prepiralo o tem, kdo ima nasledovati kralja Matijo Korvina († 1490.), in to uprašanje še ni bilo rešeno, ko so že nastali boji med Frankopani in banoma Bota in Derenčina. V tem prodré Jakub paša, poglavar vrhbosenski, s 100.000 konjikov v Hrvaško in kranjsko. Ta dogodek je nekoliko složil Hrvate, ki so zbrali v naglici do 15.000 mož, med katerimi je bilo le 3.000 konjikov in se stavili Jakubu paši v bran. Boj je bil grozovit. Padlo je do 10.000 Hrvatov in ujetih jih je bilo do 3000. Padel je cvet hrvaškega plemstva: Ivan Frankopan Cetinski, ban jajški Jure Vlatković in mnogo druge hrvaške gospode. Turki so izgubili jako malo. Ban sam je padel Turkom živ v roke, ki so ga zaprli v neko pusto trdnjavo, kjer je tudi poginil. Kljub temu grozovitemu porazu pa se Hrvatska ni udala Turku; baš 100 let kasneje zmagali so Hrvatje sijajno pri Sisku nad Turki.

RAZNOTEROSTI.

Državni zbor ima danes svojo zadnjo sejo pred prazniki. V zbornici sami ni prišlo še nič važnega na dnevni red, kajti glavno delovanje se zdaj vrši še v odsekih posebno v proračunskem. V tem je naš poslanec dr. A. Gregorčič poprijemal za besedo pri vsaki priliki, ko je bilo treba ministrom povedati želje in zahteve slovenskega naroda. Ministri so mu odgovarjali jako dobrohotno. Bomo videli, kakó bodo kazala dejanja. Današnja „Soča“ poroča bolj obširno o razpravah v tem odseku.

V ponedeljek je poslanec Alfred grof Coronini interpeloval vlado zaradi goriske laške obrtno-nadaljevalne šole, ki ne ustreza določenemu namenu, ker za slovenske obrtne učence noče nič skrbeti, dasi prejema podporo od dežele in države.

Briganti v Italiji. — V „kraljevem“ Rimu in njega okolici niso ljudje več varni svojega življenja in imetja. 28. pret. m. napadla je tropa roparjev v pokrajini Campagna romana, komaj 4 kilometre od mesta rimskega, grofinjo de Agreda in njeno spremstvo. Razbojniki so napadli vozove in postrelili konje. Nadporočnik Morella, kateri je spremljal grofico, moral je tolovajem izročiti ves denar in kar je bilo vrednostnega blaga, da reši sebi in grofici življenje. — Taki odnošaji vladajo v „blaženi Italiji“, v katero so toli zaljubljeni naši neodrešenci.

Grozen potres. V pokrajini Thibet, tako poročajo listi iz Honghona, bil je silen potres, ki je divjal 9000 kvadratnih milj na obseg. Med drugimi poslopji razrušil se je velik samostan v Husignamu, kjer je bilo v razvalinah pokopanih blizo 200 redovnikov.

Nesreča na Vrbskem jezeru. — Dne 26. pret. m. popoldne je bila na Vrbskem jezeru (pri Celovcu, na Koroškem) na ledu soproga arhitekta Schürrija s tremi otroci in služabnico. Kar se je udrl led in vseh 5 oseb izginilo je v vodi. Prihitevši ljudje na pomoč, so rešili gospo Schürri in dva otroka, toda najmanjši sinček in služabnica sta utonila.

Milijon dolarjev na dnu morja. — 3. julija l. 1865. potopil se je parnik „Broter Jonathan“ kakih 10 milj oddaljen od mesta Crescut City ob ameriskem obrežju. Takrat utonilo je s parnikom 147 oseb, rešilo se jih je le 19. Na potopljenem parniku bilo je mnogo denarja in nekovanega zlata, vrednosti okolo milijon dolarjev (nad 2 milj. gold.) Naravno je, da so ljudje že mnogo poskušali, da bi našli kraj, kjer se je parnik pogreznil, a vse iskanje bilo je brezuspešno. Prej. mesec pa je, kakor poroča večina velikih listov, našel potopljeni parnik potapljalec John Byan. Pokazal je razne predmete, katere je vzel na parniku na dnu morja in opisal je natančno njegovo lego. Posebna družba dvigne parnik z dna morja na površje: srečni potapljalec dobi polovico rešenega blaga.

Nadepoln mladenič. — V Altoni je neki 17-letni mladenič hotel usmrtiti svojo lastno mater s tem, da jej je hotel zabosti nož v grlo, ko je spala. Na srečo se mu ni posrečila peklerska nakana, kajti nož je zdrnil mimo grla, ter je ranil samo lice. Sprijeti pobalin se je hotel maščevati nad svojo materjo, ker mu je žugala, da ga prijavi oblastim zaradi tatvine. Sedaj pa ima nepripravilno priliko, da premišljuje za zaprtimi vratmi o tem, kako treba spoštovati svoje roditelje.

Izneverjenje pri dež. odboru gališkem. — Deželni odbor gališki je prevzel od vlade prodajo soli. Za urejenje te zadeve najel je dež. odbor finančnega komisarja Kijanskega, kateri je potoval po deželi, da sporoči vladi, kje naj bi se ustanovile zaloge soli. Na tem potovanju dal se je podkupiti od vseh tistih, ki bi radi dobili zalogo soli. Vrnivši se v Lvov nadaljeval je svoja sleparstva. Prodajaljetja dospele množine soli nalastni račun. Da reši „sitnosti“ tiste, ki so hoteli položiti kavčije, odvezel jim je jednostavno denar in ga spravil — v svoj žep. Pri prvi preiskavi so dognali, da trpi dežela škodo nad 20.000 gld. Tudi mnogi zasebniki so oškodovani. Sleparskega uradnika so izročili deželnemu sodišču. —

Novo mesto zida abesinski neguš Menelik. Načrte je izdelal Švicar Ila. Novemu mestu so določili ime *Addie Abbeba*. Neguš je nagnal na tisoče svojih podanikov, da pomagajo pri delu, in kedar ne vé, kako bi si čas kratil, prime tudi sam za lopato. Negušovi svétniki si belijo glavé, kdo bo stanoval v teh po evropsko narejenih hišah; najbrž si mislijo, da bi se njihovi rojaki ne mogli privaditi takim stanovanjem.

Čin blaznega. — V Amsterdamu zažgal je blaznec norišnico Snoel pri Leenwardenu. Vse poslopje je zgorelo. Nad 100 umobolnih rešilo se je v divjem begu, 13 jih pogrešajo. Bržkone so nesrečneži našli smrt v plamenu.

Roparstvo na Siciliji. — Navzlic obrednemu stanju in dovršenemu razoroženju prebivalstva se širi roparstvo na Sicilskem otoku vedno bolj. V poslednjih treh dneh pripetilo se je osem slučajev, da so oboroženi briganti napadli in oropali prebivalce na deželi. V enem takem slučaju bili so briganti, katerih je bilo 12, preoblečeni kot stražniki in so odnesli nekemu posestniku blizu Palerma 11.000 lir. — Mnogi menijo, da bi se upor najgotoveje udusil, ako bi za isti denar italijanska vlada kupila kruha in moke ter tje poslala, kakor pa vojake — ki

so veljali itak ubožno kraljevino na milijone. —

Snežni zameti v Siciliji. — Iz južne Italije prihajajo še vedno žalostne vesti o veliki škodi, ki so jo napravili snežni zameti na Sicilskem otoku, posebno v gorskih vaseh okolu Etne. V raznih teh vaseh podrla je teža snega nad 300 koč. V pokrajini Gofferrona je zapadel sneg 2 metra visoko. Štiri železniške proge so morale ustaviti promet.

Poskušen samomor na grobu. — Udova znanega italijanskega profesorja in časnikarja Sbarbaro, o katerem je tudi naš „Corriere“ mnogo pisal, ki je umrl v veliki bedi, se je hotela otrovati na grobu svojega soproga, pa so jo še rešili. Urok obupnemu činu je, da je vlada odklonila njeno prošnjo za pokojnino.

Umor v železniškem kupeju. — Med Luksenburgom in Nancy - jem našli so graščaka Moreau-a iz Nancya mrtvega v kupeju I. razreda. Ker je bila denarna listnica prazna, se sodi, da je žrtva roparskega umora.

Bogata zapuščina. — V Lvovu je umrl g. Kajetan Zakaszewski, ki je zapustil vse svoje imetje 400.000 gld. za ustanovitev zavoda za slepce. Pokojnik je bil jako znana osoba v Lvovu.

Nezgodna na morju. — Lloydova parobroda „Orion“ (na potu in Trsta v Reko) in „Elektra“ (iz Reke v Trst dohajajoč) trčila sta pri skalovju Porer skupaj in sta oba obtičala. „Orion“ je bil le malo poškodovan in je kmalu mogel nadaljevati vožnjo. Na „Elektri“ pa je škoda večja, ter je več mornarjev ranjenih, jeden mrtev. Ranjence je prepeljal parobrod „Messina“ v Pulj. —

Izneverjenje. — Denarničarji pri blagajni dunajske bolnišnice, Epp, Sojka in Brackl, izneverjali so denar že tekom raznih let. Sicer ni še znana cela poneverjena svota, toda po črez računano sodijo primanjkljaj 10.000 gld. Nezvesti denarničarji so namreč upisavali razne osebe med bolnike in si prisvajali njihove podpore, ali pa so imeli bolnike več časa vpisane nego so bili res bolni. Za Eppom in Sajkom izdalo je sodišče tiralnico, ker sta pobegnila, Brachla so oddali deželnemu sodišču.

Mons. Kneipp v Rimu. — Kneipp je hitro zaslovel v Rimu. Na stotine ljudij prihaja vsaki dan v samostan San Basilio, kjer biva. Papež se zdravi sedaj po Kneippovi metodi, baje z dobrim vspehom, ter ga obsiplje z dokazi spoštovanja. Kardinal Monaco La Valetta se tudi zdravi po isti metodi. (Najnovejše vesti pa zatrjujejo, da sta opustila tako zdravljenje).

Za kratek čas.

Želja. — Stric: „No, to me veseli, da si v soli dobro napravil. Danes ti izpolnim vsako prošnjo. Kako željo bi imel?“

Stričnik: „Da me navadiš „kvartati““

Resnica. — Otrok (priteče k zdravniku): „O gospod doktor, gospod doktor, pridite hitro k nam. Oče umira.“

Zdravnik: „Le pojdi, pridem takoj pomagat.“

Brezuspešno. Sodnik: „Zakaj niste oddali takoj na policijo denarnico, kojo ste našli na cesti?“

Zatoženec: „Bilo je že pozno v noč.“

Sodnik: „No, in drugo jutro?“

Zatoženec: „Ni bilo nič več notri!“

Tatu iz navade pravi sodnik: „No jaz mislim, da se danes zadnjikrat vidiva.“

Tat: „Kaj gre gospod sodnik v pokoj?“

Čudna želja. Tat (pride v sobo k spečemu možu, zbudi ga, pomoli pod nos samokres ter mu zašepeta): „Ako se ganeš, si mrtev! Denar iščem jaz.“

Mož (v postelji): „Dragi prijatelj, pustite me, da vstanem in prižgem luč: Jaz ga bom tudi iskali!“

Zvit. — Gospica (v prodajalni pripeku): „Gospod mojster, Vaše zemljice so pa vsaki dan manjše!“

Pek: „O gospica! Za Vaša majhna ustica so še vedno prevelike.“

Izdajatelj in urednik A. Gabršček.

Tiska „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček.

Franjo Jakil

tovarna koč v Rupi p. Miren in zaloga usnja v Gorici Raštel št. 9.

Novine Franc,

mizarski mojster, ima svojo delavnico v Ozki ulici (Via Stretta) v Gorici št. 1. Priporoča se slovenskim rojakom.

Andrej Jakil, tovarnar usnja v Rupi, ima svojo prodajalnico v Gorici na levem voglu s Kornja v Gosposko ulico. Usnje na podplate vseh vrst prodaja po zmernih cenah. Enako druge potrebščine za čevljarje.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

Franc Bensa v ozki ulici št. 8 v Gorici, prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Ivan Drufa

na Travniku, ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima Domačo Kuhinjo. Gene prav zmerne.

Anton Obidič

čevljar v Semeniški ulici št. 4. se priporoča Slovincem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Kavčič

veletržec na Kornu ima zalogo Dreherjevega piva ter žita, moke, soli in otrobij.

Ivan Dekleva

veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrijska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici. Prodaja na debelo.

Anton Fon

v Semeniški ulici ima prodajalnice vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Spominjajte se o vsaki priliki šolske dece v „Sloginih“ učnih zavodih.

Anton Koren

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Peter Birska

gostilničar pri veliki cerkvi (Corte Caraveggia št. 4.) priporoča sl. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Ivan Pečenko

veletržec z vinom (na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno) prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: zipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič

za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje, itd. Pisarne in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar se slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblek. Dalje: srajce, spodnje hlače, zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnike, sablje z vso opravo, zlate in sreberne zvezde skratka: vse, kar je potrebno za gospodo vsakega stanu. Obleke po naročilih izdeluje točno in po nizki ceni.